

Kdo chytá v síti

Klára Mikulcová

PECHÁČKOVÁ, Marika. *Kdo chytá v síti*. 1. vydání. Brno: BizBooks, 2020. 279 stran. ISBN 978-80-265-0919-6.

Pro současný svět je charakteristický neustálý rozvoj informačních a komunikačních technologií. Většina z nás vlastní mobil, počítač či jinou technologii a má přístup k internetu, a tedy i k sociálním sítím. A právě ty jsou místem, kde se může zcela bezprostředně setkávat svět dětí a dospělých. Diskuzi o rizicích, která toto setkávání může přinášet, otevřel film *V síti* od Víta Klusáka a Barbory Chalupové. Ti v castingu vybrali tři dospělé herečky mající rysy dvanáctiletých dívek, a následně jim vytvořili falešné profily na sociálních sítích. Během pár minut je oslovila řada dospělých mužů, kteří s nimi vedli sexuálně laděnou konverzaci – odtud také plyne jejich označení za sexuální predátory. V průběhu tvorby filmu se dívkám ozvalo přes dva tisíce těchto predátorů a autoři si uvědomili, že stojí před velkým problémem, o němž se ve společnosti zatím příliš nemluví. A právě za účelem na tento problém poukázat byl vytvořen film *V síti*. Kniha *Kdo chytá v síti* na něj pak navazuje, avšak není nezbytně nutné před jejím přečtením film zhlédnout, ačkoliv čtenář, který jej viděl, má orientaci v knize snazší. Autorka knihy Marika Pecháčková se setkává s oběťmi i predátory, mluví s rodiči obětí, sexuologem, internetovým znalcem, dětskou psycholožkou a dalšími, a snaží se tak podat komplexní náhled na problematiku sexuálního zneužívání dětí na internetu.

Kniha je psána převážně formou rozhovorů, a i přes to, že není rozdělena do jednotlivých kapitol, ji lze tematicky rozčlenit do devíti částí. Její velmi výraznou součástí jsou fotografie od fotoreportéra Respektu Milana Jaroše, které svým originálním barevným a uměleckým zpracováním utvářejí výsledný dojem z četby této knihy.

První část knihy je tvořena přepisem skypových rozhovorů s některými predátory objevujícími se ve filmu. Můžeme tak zcela bezprostředně vidět, jak komunikace

mezi dítětem a predátorem vypadá. Objevují se zde fotky přirození predátorů, narážky na sex, výzva k zaslání nahé fotografie a následné vyhrožování, lichocení, technika zrcadlení, nabídka peněz, návrh osobní schůzky apod. Všichni z predátorů jsou následně vyzváni, zdali by ve vznikající knize o zneužívání dětí na internetu nechtěli pod příslibem anonymity objasnit pohnutky ke svému jednání. Zareaguje jen jeden z nich, predátor Jaroslav, jemuž je věnován druhý úsek knihy. Ten obsahuje jednak rozhovor se samotným predátorem a jeho deníkové zápisky, ale také rozhovor a záznam terapie u sexuologa se léčícího Jaroslava. Jaroslav zde vysvětluje, z jakého důvodu se rozhodl oslovovat mladé dívky a jakou manipulativní techniku využívá – hraje si na rádce a kamaráda svých obětí a ty k němu následně získávají důvěru. Za nejzajímavější část tohoto úseku můžeme považovat záznam přímé osobní konfrontace Jaroslava a jedné z představitelky dvanáctiletých dívek ve filmu, Terezy Těžké. Autoři přitom vycházeli z předpokladu, že přímý pohled z očí do očí a objasnění pohnutek agresora vidícího, jaké rány na duši své oběti způsobil, funguje daleko lépe než pobyt ve vězení. Tento úsek je zakončen rozhovorem s další představitelkou filmu, Anežkou Pithartovou, která se vyjadřuje k problematice studu a posunování hranic. Stejně tak třetí úsek je založen na rozhovoru s další herečkou Simonou. Ta mimo jiné popisuje své zkušenosti s šikanou.

Monice, jedné z účastnic filmového castingu, je věnována čtvrtá část knihy. Sice pro roli vybrána nebyla, ale i tak má k tématu co sdělit. Sama byla ve svých dvanácti letech obětí predátora, jenž se jí prostřednictvím webové kamery naboural do počítače, a mohl ji tak sledovat a natáčet, když se převlékala, začínala s masturbací apod. Text je doplněn o rozhovor s Moničinou maminkou a o úryvek z rozsudku predátora obtěžujícího Moniku.

Pátá část pojednává o Michaelce – dívce, jež byla agresorem i obětí šikany. Ta mluví především o tenké hranici mezi „tím, kdo ubližuje, a tím, kdo si nechá ubližování líbit od druhých a nepostaví se tomu“ (str. 143). Poskytuje nám komplexní pohled na agresory a oběti a především vysvětluje, že nic není černobílé.

Následují rozhovory s odborníky. Prvním z nich je Zora Dušková, psychologka a ředitelka Dětského krizového centra, která se specializuje na zanedbávané a sexuálně zneužívané děti a která zde popisuje přesouvání těchto problémů ze světa reálného do světa kybernetického. Také se vyjadřuje k problematice sledování pornografie dětmi již ve velmi útlém věku. Druhým odborníkem je vysokoškolský pedagog zaměřující se na rizikové chování v online prostředí Kamil Kopecký, jenž mluví mimo jiné o tom, že výše zmíněné problémy nesouvisí s tím, že by technologie byly samy o sobě špatné. Problémem jsou podle něj vždy jen lidé nevhodně používající tyto technologie. Zabývá se zde také různými typy predátorů, kyberšikanou, vydíráním na internetu a dalšími fenomény.

Šedý úsek knihy se věnuje případu dvou skautských vedoucích, „Piškota Meluzína“, kteří prostřednictvím internetu vydírali a zneužívali mladé chlapce. Úsek obsahuje deníkové záznamy a rozhovor s jedním z aktérů – Martinem Mertlem – mužem propuštěným

po osmi letech strávených ve vězení. Velmi silný je také rozhovor s maminkou chlapce zneužívaného skautskými vedoucími. Odpovědi maminky nám poodhalují nedozírné následky, které si s sebou zneužívané děti nesou po celý život.

Předposlední část obsahuje příběhy dětí, které zažívají sexuální obtěžování na internetu. Autorka knihy věří, že právě sdílení těchto příběhů může mít léčivý efekt.

Originální poslední tečkou publikace je rozhovor se spisovatelkou Petrou Hůlovou, v němž popisuje své zkušenosti se životem bez internetu. Tento experiment má naplánován na délku jednoho roku a očekává, že jí přinese život ve větší svobodě.

Kniha je vhodná nejen pro rodiče, ale také pro pedagogy a všechny, co pracují s dětmi. Je vhodným doplňkem k tomu, na co ve filmu nezbyl čas a zároveň se dívá na zneužívání dětí na internetu z různých perspektiv. Zvláště v dnešní době je potřeba, aby se toto téma dostalo k co nejširšímu okruhu lidí. Tento účel kniha splňuje.

Kontakt:

Mgr. Klára Mikulcová

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Žižkovo náměstí 5, 771 40 Olomouc, Česká republika

e-mail: klara.mikulcova02@upol.cz